دستور

محمد مومن الحسینی الدیلمی

فارسی

طب

JAMIA HAMDARD
CENTRAL LIBRARY NEW DELHI
ACC No. 2110
Date. 27.8.03

اجنبی

ریختہ ڈاٹ کام

پس از تحقیقات زیاد معلوم شد دستوراتی است
که بوعلی سینا راجع به طب تالیف نموده
۲۸۷ شهر محرم

GIFT

MAHOMED MU'MIN UL-HUSSEINI DAILAMI UL-TABIB
bin MIR MAHOMED ZAMAN TANAKABUMI

Written in the year

1108 A.H. (=1696 A.D.)

His father and grandfather were physicians to Shah Sulaiman. His principle work is the Tuhfat-ul-Mu'minin.

ACHARYA SHRI KAILASSAGARSURI GYANMANDIR
LIBRARY

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين ربنا تمم

دو دستورات در بیان اعمالی که متعلق است بادویه و بود ذکر هر یک از مرکبات
چون هر علتی و مرضی را بدوای مفرد مداوا نمیتوان نمود بنابرین موافق هر یک یا مرکب
کرد و هر چند از مرکب قلیل الاجزا مقصود حاصل شود بهتر از کثیر الاجزاء است و سبب کثرت
اجزا بسیار شدن مثل ادخال چیزی که بدرقه دوای مقصود باشد و یا مصلح گردد و یا معاون
شود یا تقویت و نفوذ آن منظور باشد و امثال آن از آنچه محتاج الیه از دفع کراهت طعم
و حفظ قوت کیفت و اختلاف کیفت استعمال آن و باید در مرکبات اجزایی که اصل
و عمده و از کبار ادویه باشند حذف نکنند مثل قرص افعی از تریاق کبیر و هر چه مفسد آن باشد داخل
نسازند مثل بالا در که مضر قرص افعی و اکثر ادویه تریاقیه است و هر چه از ادویه که اثر هر یک ضد
دیگری باشد در قدر شربت مساوی نکنند که فعل یکدیگر را زائل نسازند مثل تساوی اجزای مسهل
با اجزای قابض و باید که طبیعت علل و طبیعت اعضای معلوله و طبیعت ادویه و خصوصیت
ی مخلوط و فصول و مکانی و عمارتی و سنی ملحوظ باشد و چون بعضی از ادویه شدید القوت اند
مثل افیون و فریون و بعضی ضعیف القوة و بعضی ضد فعل دوای شدید القوة و بعضی کثیر المنفعت
یا منفعة خاص اند مانند غاریقون و بعضی قلیل المنفعة که زیاده از یک منفعت ندارد یا
و بعضی شریف الفعل و بعضی خسیس و بعضی مشترک النفع اند با دیگری و
و بعضی ضعیف قوة ادویه نافعه اند پس در ترکیب شرط است که از کثیر المنفعت
و از ضعیف القوة کثیر المنفعة قدر زیاده داخل کنند و از قوی القوة و از قلیل المنفعة کمتر